

Fr. Bajer: Klara-Rafael-Fejden. Kbhvn. 1879. C. A. Topps Forlag. (118 S.)

For endel Aar siden læste man i det af Vilhelm Møller redigerede «Nyt dansk Maanedsskrift» en livlig lille Afhandling «Fejden om Kvindens Frigjørelse i Danmarks Literatur 1851». Forfatteren, Hr. Fredrik Bajer, meddelte, at denne Afhandling var et Uddrag af et større Arbejde, som han haabede en anden Gang at kunne offentliggjøre. Nu, først, er dette blevet ham muligt, — ja ikke engang helt muligt, eftersom han i alt Fald foreløbig har maatte stille Offentliggjørelsen af nogle Slutningsafsnit i Bero.

Den foreliggende Bog aabnes med en Indledning, hvori Forfatteren i al Korthed nævner nogle «Forvarsler» forud for Kvindefrigjørelses-Fejden i 1851 (— Kvindesagen paa Islands Alling, Norges Storting, Sverigs Rigsdag, Spandets Forslag i den danske Rigsdag om borgerlig Vielse 1850—51, Betty Melbys Digte 1850, «Valgerdas» Brev til Prof. Arndt 1845 m. fl.). Derefter følge nogle faa Oplysninger om «Klara Rafaels» Forfatterinde, Mathilde Fibiger, hendes Slægt, Barndom og første Ungdom. Saa kommer et Referat af selve den opsigtgjørende (men ingenlunde betydelige) Bog: «Klara Rafael. Tolv Breve». Og endelig gives der en Analyse af den Syndflod af Artikler og Smaaskrifter, (for Størstedelen saare tarvelige), for og imod Kvindens «Emancipation», som «Klara Rafael» kaldte frem i 1851.

Klara Rafaels «tolv Breve» ville nu sikkert forekomme de fleste temmelig svage: de har dog spillet en vis Rolle; de var et Ord i rette Tid, — og derved fik de deres Betydning. Hr. Bajer har skildret «Klara Rafaels» Betydning i Forhold til Kvindesagen; — men hvis Udgivelsen af «Folkevennen» (den foreliggende Bog er et Særtryk af dette Blads Feuilleton) ikke var standset saa brat, vilde han tillige have foretaget en Sammenligning mellem de i Klara-Rafael-Fejden deltagende Personer: Mathilde Fibiger og Fanny Bretteville, Pavline Worm og Athalia Schwartz, M. Goldschmidt og Julius Gerson, N. F. S. Grundtvig og Magnus Eirikson, Rudolf Varberg og Frederik

Drejer o. fl., og derefter vilde han have givet en Skildring af Fejdens religiøse, nationale og æsthetiske Sider, dens Forhold til Fredstanken, til Socialismen osv. At han har været nødt til at opgive disse Skildringer, er maaske endda ikke saa meget at beklage; thi «Klara Rafaels» «religiøse, nationale og æsthetiske Sider» etc. frembyde neppe noget saa Interessant, at de fortjene en udførligere Behandling. Det er som et lille, et meget lille Kapitel af Kvindesags-Bevægelsen, at «Klara Rafael» er af Interesse. Det er dette Kapitel, Hr. Bajer har behandlet, og han har her leveret et virkeligt fortjenstligt Bidrag til Kvindesagens Historie i Danmark — om det end maa siges, at han synes at overvurdere Klara-Rafael-Fejdens Betydning. Han antyder, at han maaske en anden Gang vil fremstille Kvindesagens videre Udvikling i Danmark i de følgende tyve Aar, 1851—71. Vi ville da faa at se, hvilke Bidrag han har samlet til disse tyve Aars Historie. Men netop omtrent ved det Aar, hvor Hr. Bajer vil standse, er det dog, at Kvindesags-Bevægelsen tager et noget større Opsving i Danmark. Han synes altsaa foreløbig at ville holde sig til Forpostfægtningernes Historie; — men ogsaa den har sin Interesse.

Dr. H. Selmer: Statistiske Meddelelser og Undersøgelser fra Sindssygeanstalten ved Aarhus i dens første fem og tyve Aar (1852—77). Kbhvn. C. A. Reitzel. 1879. (207 S.)

Dr. med. Selmer, der i saa mange Aar virkede som Overlæge ved Sindssygeanstalten ved Aarhus, har efter sin Embedsfratrædelse ifjor følt Trang til at sammenarbejde til et større Hele Hovedpunkterne i det statistiske Materiale, der foreligger i Sindssygeanstaltens 25 første Aarsberetninger til det kgl. Sundhedskollegium, — og dette Arbejde vil da kunne betragtes som en Art Afslutning paa hans Virksomhed ved det nævnte Hospital. Forf. har imidlertid ingenlunde blot sammenarbejdet det i Aarsberetningerne foreliggende Stof; han har, næst efter at bøde paa de Ufuldstændigheder og Unøjagtigheder, dette Materiale lider af, behandlet hele Stoffet efter en mere detailleret Plan end den, der kunde følges i Aarsberetningerne.